

Nr 55.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni; given Stockholms slott den 20 oktober 1939.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni.

GUSTAF.

Gerh. Strindlund.

Förslag
till
Lag
om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Med anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni förstås i denna lag anläggning för överförande eller mottagande genom radiovågor av varje slag av tecken, signaler, skrift, bilder eller ljud.

Sådan anläggning, som ej är avsedd enbart för mottagande av utsändning från annan dylik anläggning, benämnes i denna lag radioanläggning.

Anläggning eller annan anordning, avsedd enbart för mottagande av utsändning från radioanläggning, benämnes i denna lag radiomottagningsapparat.

2 §.

Vill någon här i riket på land innehava eller nyttja radioanläggning, söke Konungens tillstånd därtill.

3 §.

Konungens tillstånd skall ock sökas, då någon vill å svenskt fartyg eller å svenskt luftfartyg innehava eller nyttja radioanläggning.

4 §.

Tillstånd, varom i 2 eller 3 § sägs, må meddelas endast för viss tid. Vid tillståndets meddelande föreskriver Konungen, under förbehåll av enskild rätt, på vilket sätt och under vilka villkor radioanläggningen må innehavas och nyttjas. Därvid må även fastställas viss avgift för anläggningens innehavande.

5 §.

Var, som utan Konungens tillstånd eller i strid mot de vid meddelande av tillstånd givna föreskrifterna innehar eller nyttjar radioanläggning, straffes med dagsböter, dock ej under tjugofem, eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst två månader, och vare anläggningen förverkad. Påföljd av förverkande skall dock icke inträda, där förseelsen skett av förbiseende eller under omständigheter, som eljest äro synnerligen förmildrande, eller där förseelsen begåtts av annan än anläggningens innehavare och denne ej låtit komma sig något till last i avseende å förseelsen.

6 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

7 §.

Innehaves eller nyttjas radioanläggning utan Konungens tillstånd eller i strid mot de vid meddelande av tillstånd givna föreskrifterna, eller förklarar Konungen meddelat tillstånd till sådan anläggnings innehavande eller nyttjande förverkat, ankomme på vederbörande länsstyrelse att vidtaga erforderlig åtgärd till förekommande av anläggningens nyttjande.

8 §.

De föreskrifter, vilka med avseende å främmande fartyg och främmande luftfartyg må erfordras i fråga om nyttjande inom svenskt territorium av radioanläggning eller radiomottagningsapparat, meddelas av Konungen.

9 §.

I fråga om rätt att här i riket samt utom riket å svenskt fartyg eller å svenskt luftfartyg innehava radiomottagningsapparat samt om avgiftsskyldighet för innehavare av dylik apparat gäller vad Konungen förordnar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, från och med vilken dag lagen den 16 maj 1924 (nr 121) om utförande och nyttjande av elektrisk anläggning för telegrafering eller telefonering utan tråd m. m. samt 29 § förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart upphöra att gälla, dock att på grund härav tillstånd, som meddelats med stöd av nämnda stadganden, icke skall förlora sin giltighet.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet
inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stock-
holms slott den 14 oktober 1939.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Strindlund, fråga om *ändrad lagstiftning rörande innehav och nyttjande av anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni.*

Föredraganden anför:

Den statliga kontrollen över fjärrförbindelser genom radiotelegrafi och radiotelefoni regleras genom lagen den 16 maj 1924 (nr 121) om utförande och nyttjande av elektrisk anläggning för telegrafering eller telefonering utan tråd m. m. Enligt denna lag åligger det envar, som vill här i riket på land eller å stationärt fartyg utföra eller nyttja radioanläggning, d. v. s. sådan elektrisk anläggning för telegrafering eller telefonering utan tråd, som ej är avsedd enbart för mottagande av utsändning från annan dylik anläggning, att söka Konungens tillstånd till företaget. Sådant tillstånd fordras jämväl för anläggning av ifrågavarande slag å svenskt fartyg, som ej är stationärt. Tillstånd kan av Konungen meddelas endast för viss tid. Vid tillstånds meddelande äger Konungen, under förbehåll av enskild rätt, att föreskriva på vilket sätt och under vilka villkor anläggningen må utföras och nyttjas. Den som utan Konungens tillstånd eller i strid mot de vid meddelande av tillstånd givna föreskrifterna utför eller nyttjar anläggning, som nyss sagts, straffas med dagsböter. Vad sålunda föreskrivits gäller dock icke dylik anläggning för kronans räkning.

Beträffande främmande fartyg, som ej äro å svenskt område stationära, äger Konungen utfärda de föreskrifter, som må erfordras i fråga om nyttjande här i riket av radioanläggning. Nu gällande bestämmelser i ämnet innefattas i en kungörelse av den 25 juli 1924 (nr 383).

I fråga om rätt att här i riket samt utom riket å svenskt fartyg, som ej är stationärt, innehava radiomottagningsapparat, d. v. s. anläggning eller annan anordning, avsedd enbart för mottagande av utsändning från radioanläggning, samt om avgiftsskyldighet för innehavare av dylik apparat gäller vad Konungen förordnar. Föreskrifter ha givits genom en kungörelse den 20 juni 1924 (nr 281).

Beträffande luftfartyg stadgas i 29 § förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart att luftfartyg ej må medföra eller nyttja elektrisk anläggning för

telegrafering eller telefonering utan tråd, med mindre Konungen lämnat sitt tillstånd därtill. Dock må främmande luftfartyg i den omfattning, som för-
anledes av avtal med den stat, där fartyget är hemmahörande, medföra och
nyttja dylik anläggning, varmed det är försett enligt tillstånd av offentlig
myndighet i hemlandet.

I skrivelse den 15 september 1939 har *telegrafstyrelsen* — under hänvis-
ning till särskilda, av chefen för försvarsstaben gjorda erinringar — hos
Kungl. Maj:t hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om vissa ändringar
i 1924 års lag om telegrafering eller telefonering utan tråd m. m. Vid sty-
relsens skrivelse finnes fogat förslag till lag om innehavande och nyttjande
av anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni m. m.

Styrelsen anför, att beteckningen telegrafering eller telefonering utan tråd
icke omfattade vissa nya företeelser på radioområdet såsom överföring av
bilder medelst radio, radiopejling m. m. En annan anmärkning mot termi-
nologien vore, att överföring medelst radio numera även förekomme
med användning av tråd. Med hänsyn härtill förordade styrelsen, att lagen
skulle omfatta alla slags anläggningar för radiotelefoni och radiotelegrafi,
samt att i lagen skulle angivas, att med anläggning för radiotelegrafi eller
radiotelefoni förstodes sådan anläggning för överföring med radiovågor av
varje slag av tecken, signaler, skrift, bilder eller ljud, som ej vore avsedd
enbart för mottagande av utsändning från annan dylik anläggning. Lagens
uttryck »utföra eller nyttja» radioanläggning borde förtydligas så att klart
framginge att jämväl *innehav* av radioanläggning fölle under lagens bestäm-
melser. Vid omarbetande av lagen borde vidare beaktas, att det icke vore
nödvändigt att för stationära fartyg uppehålla andra regler än för icke sta-
tionära fartyg. Dessutom vore angeläget, att straffet för olovligt innehav
eller brukande av radioanläggning skärptes, förslagsvis till minst tjugufem
dagsböter, eller, där omständigheterna vore synnerligen försvårande, till
fängelse i högst två månader. Härjämte skulle enligt styrelsens förslag
radioanläggningen vid sådan överträdelse förklaras förverkad, dock att i fall
där förseelsen skett av förbiseende eller omständigheterna eljest vore synner-
ligen förmildrande, domstolen skulle äga pröva huruvida anläggningen skulle
vara förverkad. I lagen borde dessutom intagas regler om radioanläggningar
på svenska luftfartyg samt angivas, att föreskrifter kunde av Kungl. Maj:t
lämnas för radioanläggningar på utländska luftfartyg. Slutligen borde i
lagen angivas, att Kungl. Maj:t ägde utfärda föreskrifter om nyttjande av
radiomottagningsapparat å främmande fartyg, som uppehölle sig inom svenskt
territorium.

Över telegrafstyrelsens förslag ha väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, gene-
raltullstyrelsen, kommerskollegium och lotsstyrelsen avgivit utlåtanden.

Vad telegrafstyrelsen anført synes värt beaktande. Särskilt med hänsyn
till de nuvarande utrikespolitiska förhållandena synes det angeläget, att den
statliga kontrollen över fjärrförbindelser genom radiotelegrafi eller radiotele-

Departements-
chefen.

foni effektiviseras. Det framstår därvid som önskligt, att straffet för olovligt innehav eller brukande av radioanläggning skärpes. Det av telegrafstyrelsen i detta hänseende framställda förslaget synes väl avvägt. Genom att straffmaximum sättes till fängelse vinnes icke blott en effektivare avskräckning i fråga om brott av ifrågavarande slag utan även en annan, icke mindre betydelsefull fördel. Enligt lagen om vissa tvångsmedel i brottmål kan husrannsakan för utrönande av omständighet, som kan vara av betydelse för utredning om brott, äga rum allenast i de fall, då skälig misstanke föreligger att brott, varå efter lag kan följa straffarbete eller fängelse, blivit begånget. Vid misstanke att radioanläggning obehörigen innehaves eller nyttjas, kan sålunda enligt nu gällande stadganden husrannsakan icke — utom i vissa av utomordentliga förhållanden betingade särskilda tillfällen — äga rum om ej därjämte skälig misstanke förefinnes om grövre brott, t. ex. spioneri. Denna olägenhet, som i nuvarande läge kan få beklagliga verkningar, blir genom det föreslagna straffstadgandet undanröjd.

De övriga av telegrafstyrelsen framställda förslagen till ändringar i 1924 års lag betingas i främsta rummet av radioteknikens snabba utveckling. De internationella förhållandena på förevarande område ha senast reglerats genom den internationella fjärrförbindelsekonventionen, avslutad i Madrid 1932, jämte därtill hörande allmänt radioreglemente och tilläggsreglemente för radio, fastställda i Kairo 1938. Telegrafstyrelsens förslag till bestämning i lagen av begreppet anläggning för radiotelegrafi och radiotelefoni ansluter sig till allmänna radioreglementet (artikel 1, § 1). De särskilda reglerna om stationära fartyg i 1924 års lag ha på sin tid avfattats i anslutning till den internationella konvention angående telegrafering utan tråd, som avslöts i Berlin 1906. I madridkonventionen ha emellertid icke intagits särskilda regler rörande stationära fartyg. Även uttrycket »utföra eller nyttja» radioanläggning har tillkommit i anslutning till berlinkonventionen. Madridkonventionen använder emellertid icke detta uttryck. På grund av vad sålunda anförts och med hänsyn till de av telegrafstyrelsen anförda skälen synes det lämpligt, att lagen i dessa delar ändras på sätt telegrafstyrelsen angivit.

Jag ansluter mig även till vad styrelsen anfört rörande radioanläggningar på luftfartyg. Stadgandena i 29 § förordningen den 26 maj 1922 om luftfart med bestämmelser om radioanläggningar och radiomottagningsapparater å luftfartyg böra sålunda inarbetas i nu ifrågavarande lag med därtill hörande författningar. Som telegrafstyrelsen anfört synes det även vara påkallat, att bestämmelser utfärdas om främmande fartygs rätt att inom svenskt territorium nyttja radiomottagningsapparat. Det torde sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de föreskrifter, som i detta avseende kunna vara erforderliga.

Mot det av telegrafstyrelsen framlagda förslaget till lagtext har jag, efter några däri vidtagna smärre korrigeringar, icke funnit anledning till erinran.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.

Förslag
till
Lag
om innehavande och nyttjande av anläggning för radiotelegrafi
eller radiotelefoni m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni, varmed förstås sådan anläggning för överföring med radiovågor av varje slag av tecken, signaler, skrift, bilder eller ljud, som ej är avsedd enbart för mottagande av utsändning från annan dylik anläggning, benämnes i denna lag radioanläggning.

Anläggning eller annan anordning, avsedd enbart för mottagande av utsändning från radioanläggning, benämnes i denna lag radiomottagningsapparat.

2 §.

Vill någon här i riket på land innehava eller nyttja radioanläggning, söke Konungens tillstånd därtill.

3 §.

Konungens tillstånd skall ock sökas, då någon vill å svenskt fartyg eller å svenskt luftfartyg innehava eller nyttja radioanläggning.

4 §.

Tillstånd, varom i 2 eller 3 § sägs, må meddelas endast för viss tid. Vid tillståndets meddelande föreskriver Konungen, under förbehåll av enskild rätt, på vilket sätt och under vilka villkor radioanläggningen må innehavas och nyttjas. Därvid må även fastställas viss avgift för anläggningens innehavande.

5 §.

Var, som utan Konungens tillstånd eller i strid mot de vid meddelande av tillstånd givna föreskrifterna innehar eller nyttjar radioanläggning, straffes med dagsböter, dock ej under tjugofem, eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst två månader, och vare anläggningen förverkad. Har förseelsen skett av förbiseende eller äro omständigheterna eljest synnerligen förmildrande, äge rätten pröva, huruvida anläggningen skall vara förverkad.

6 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

7 §.

Innehaves eller nyttjas radioanläggning utan Konungens tillstånd eller i strid mot de vid meddelande av tillstånd givna föreskrifterna, eller förklarar Konungen meddelat tillstånd till sådan anläggnings innehavande eller nyttjande förverkat, ankomme på vederbörande länsstyrelse att vidtaga erforderlig åtgärd till förekommande av anläggningens nyttjande.

8 §.

Vad i denna lag är stadgat rörande radioanläggning avser icke dylik anläggning för kronans räkning.

9 §.

De föreskrifter, vilka med avseende å främmande fartyg och främmande luftfartyg må erfordras i fråga om nyttjande inom svenskt territorium av radioanläggning eller radiomottagningsapparat, meddelas av Konungen.

10 §.

I fråga om rätt att här i riket samt utom riket å svenskt fartyg eller å svenskt luftfartyg innehava radiomottagningsapparat samt om avgiftsskyldighet för innehavare av dylik apparat gäller vad Konungen förordnar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, från och med vilken dag lagen den 16 maj 1924 (nr 121) om utförande och nyttjande av elektrisk anläggning för telegrafering eller telefonering utan tråd m. m. samt 29 § förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart upphöra att gälla, dock att på grund härav tillstånd, som meddelats med stöd av nämnda stadganden, icke skall förlora sin giltighet.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den
16 oktober 1939.*

Närvarande:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 14 oktober 1939, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag om innehavande och nyttjande av anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni m. m.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsfiskalen Bengt Petri.

Lagrådet yttrade:

1 §.

Den gällande lagen i ämnet använder i 1 § termen »elektrisk anläggning för telegrafering eller telefonering utan tråd». Termen innefattar både vad i lagen benämnes radioanläggning d. v. s. anläggning, vilken ej är avsedd enbart för mottagande av utsändning från annan dylik anläggning, och anordning, vilken är avsedd enbart för mottagande av utsändning, s. k. radiomottagningsapparat. I förslaget har förstnämnda term ersatts med uttrycket »anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni». Denna term innefattar enligt första stycket endast radioanläggning men däremot ej radiomottagningsapparat. Då det ej torde stå i överensstämmelse med vanligt språkbruk att på detta sätt begränsa termens innebörd, hemställas, att i särskilda stycken stadgas *dels* att med anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni förstås anläggning för överföring med radiovågor av varje slag av tecken, signaler, skrift, bilder eller ljud, *dels* att anläggning, som ej är avsedd enbart för mottagande av utsändning från annan dylik anläggning, i denna lag benämnes radioanläggning, *dels ock* att anläggning eller annan anordning, avsedd enbart för mottagande av utsändning från radioanläggning, i denna lag benämnes radiomottagningsapparat.

Iakttages denna hemställan, kan lagens rubrik lämpligen ändras till lag om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni.

5 §.

Såsom paragrafen avfattats lär anläggning, som utan Konungens tillstånd nyttjats av annan än innehavaren, alltid vara förverkad, om ej brottet

skett av förbiseende eller under omständigheter vilka eljest äro synnerligen mildrande. Om emellertid i avseende å brottet ingenting kan läggas innehavaren-ägaren till last, synes en dylik verkan uppenbart obillig gent emot honom. Föreligger sådant fall eller fall, i vilket enligt förslaget domstolen ej behöver döma till förverkande, bör enligt lagrådets mening frihet från nämnda påföljd under alla förhållanden inträda. Det hemställles förty, att i paragrafen stadgas att sådan påföljd ej skall inträda, där förseelsen skett av förbiseende eller under omständigheter, som eljest äro synnerligen mildrande, ej heller om brottet begåtts av annan än anläggningens innehavare och denne ej låtit komma sig något till last i avseende å brottet.

8 §.

När förslaget använder uttrycket »innehava eller nyttja» anläggning, har »nyttja» fått en i viss mån annan innebörd än i nu gällande lag, vilket kommer till synes bland annat däri, att ansvarsbestämmelsen för obehörigt nyttjande i 5 § får självständig betydelse endast när någon nyttjar anläggning som annan innehar. Denna ansvarsbestämmelse bör tydligtvis gälla även i det fall att någon obehörigen nyttjar anläggning som innehaves av kronan. På grund härav hemställles att 8 § i förslaget får utgå. Att 2 och 3 §§ icke kunna avse anläggningar för kronans räkning måste även utan uttryckligt stadgande vara uppenbart.

Ur protokollet:

G. Lindencrona.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 oktober 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND, HÄGGLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Strindlund, lagrådets den 16 oktober 1939 avgivna utlåtande över det den 14 oktober 1939 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om innehavande och nyttjande av anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni m. m.*

Föredraganden anför:

I enlighet med vad lagrådet hemställt har 1 § så avfattats, att därav framgår att radiomottagningsapparat är att hänföra till anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni. Med hänsyn härtill har lagförslagets rubrik ändrats till lag om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni. Vidare har i 5 § föreskrivits, att radioanläggning icke skall vara förverkad om anläggningen olovligen brukats av annan än anläggningens innehavare och denne ej låtit komma sig något till last i avseende å förseelsen. Förslagets 8 § har på av lagrådet anförda skäl utgått.

Härefter hemställer föredraganden, att det sålunda jämkade förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C.-A. von Schéele.